

ALTIEYLÜL RAM

OKUL RİSK HARİTALARI

2023-2024 Eğitim Öğretim Yılı

Altıeylül Rehberlik ve Araştırma Merkezi Sorumluluk Bölgesi
Okul Risk Haritaları Analizi Çalışması

T.C.
BALIKESİR VALİLİĞİ
Altıeylül Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Altıeylül Rehberlik ve Araştırma Merkezi
Sorumluluk Bölgesi
(Altıeylül, Bigadiç, Savaştepe, Sındırgı, Susurluk)
Okul Risk Haritaları Analizi Çalışması

Hazırlayanlar
Fatih GÜNDÖĞAN
Hafize KOCAEFE
Erkan NACAK

Kurum Müdürü
Yasemin OFLAS

Altıeylül-2023

OKUL RİSK HARİTA FORMLARININ İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Fatih GÜNDOĞAN, Hafize KOCAEFE, Erkan NACAK
Altıeylül Rehberlik ve Araştırma Merkezi

ÖZET

Bu çalışmada, sorumluluk sahamızdaki öğrencilerin risk gruplarını tespit etmek ve bu gruplara yönelik planlanacak çalışmalara veri sağlamak üzere okulların “Sınıf ve Okul Risk Haritaları” incelenmiştir.

Veriler, okullar tarafından Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce hazırlanan “Okul Risk Haritası” formuna işlenerek, Altıeylül Rehberlik ve Araştırma Merkezine resmi yazışma sistemi aracılığıyla iletilmiştir. Veri analizleri ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde öğrenim gören öğrencilere ait veriler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Değerlendirme sonucunda, Altıeylül RAM sorumluluk sahası genelindeki Risk Haritalarının ilk 10 madde dağılımını yüzdelik oranda incelediğimizde; 7243 işaretleme ile “Anne en fazla ilkokul mezunu (%19,77)”, 4639 işaretleme ile “Baba en fazla ilkokul mezunu (%12,66)”, 3856 işaretleme ile “Tek çocuk olan (% 10,53)”, 2204 işaretleme ile “Anne ve babası boşanmış olan (% 6,02)”, 2103 işaretleme ile “Akademik başarısı düşük (% 5,74)”, 1987 işaretleme ile “Ailede süregelen hastalığı olan (% 5,42)”, 1818 işaretleme ile “Yalnızca annesi ile yaşayan (% 4,96)”, 1540 işaretleme ile “Maddi sıkıntı yaşayan (% 4,20)”, 1517 işaretleme ile “Yetersizlik alanında özel eğitim raporu olan” (% 4,14), 1475 işaretleme ile “Anne babası ayrı yaşayan (%4,03)”, olduğu görülmektedir.

1. Evren ve Örneklem:

Altıeylül Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) sorumluluk bölgesindeki Altıeylül, Bigadiç, Savaştepe, Sındırgı ilçelerinde bulunan okul öncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrenciler bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın evreninde yer alan öğrencilerin okul ve ilçelere göre sayıları Tablo 1’de yer almaktadır. Bu çalışmanın örneklemini; Altıeylül Rehberlik ve Araştırma Merkezi hizmet bölgesinde yer alan 84 okuldaki 36629 öğrenciden oluşmuştur.

Tablo 1: İlçelere Göre Okul ve Öğrenci Sayıları

İlçe	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı
Altıeylül	39	25852
Bigadiç	17	3486
Savaştepe	13	1163
Sındırgı	12	1991
Susurluk	13	4137
TOPLAM	84	36629

2. Veri Toplama Aracı:

Çalışmada verilerin toplanması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce hazırlanan “Sınıf Risk Haritası” ve “Okul Risk Haritası” formları kullanılmıştır. Formlarda öğrencinin aile durumu, sağlık durumu, eğitsel durumu gibi alanlardaki riskleri tarayan 34 madde ve bu maddelere dahil edilemeyecek durumlarda işaretlenebilecek “Diğer” seçeneğinin bulunduğu toplam 35 madde vardır. “Sınıf Risk Haritaları” sınıf rehberlik öğretmenlerince doldurularak öğrenci düzeyinde, “Okul Risk Haritası” ise okul rehberlik öğretmenleri tarafından “Sınıf Risk Haritaları”nın birleştirilmesi ile sınıflar düzeyinde var olan risk faktörlerini göstermektedir.

2.1. Veri Toplama Araçları Tanıtımı:

1-Sınıf Risk Haritası Yönergesi:

KULLANIM AMACI: Sınıf/şubelerde öğrencilerin risk gruplarında yer alma durumlarını belirlemek için kullanılır.

KİMLER KULLANIR: Sınıf/şube rehber öğretmeni tarafından doldurulur. Bir örneği rehberlik servisine iletilir.

DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR: Risk haritasında yer alan risk alanları, objektif değerlendirmeye belirlenebilecek durumlar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bununla birlikte gözlem, görüşme ve bireyi tanıma teknikleri sonucunda elde edilen bilgiler ile risk grubunda olduğu belirlenen öğrenciler de "diğer" kategorisi altında rehberlik servisine bildirilir. Örneğin özgüven eksikliği olan, antisosyal davranış gösteren, okula karşı olumsuz tutum sergileyen, sınıfta dışlanan, akran zorbalığına maruz kalan, şiddet eğilimi olan, ailesinin olanaklarından dolayı sosyal yaşantı eksikliği olan, istismar türlerine (fiziksel, cinsel, duygusal, ekonomik) maruz kalan, anne baba tutumları dolayısıyla olumsuz davranış gösteren, ihmal türlerine (duygusal, fiziksel, eğitim, sağlık) maruz kalan, alkol, madde ya da teknoloji bağımlılığı olan öğrenciler vb.

2-Okul Risk Haritası Yönergesi:

KULLANIM AMACI: Okul/kurumlarda öğrencilerin risk gruplarında yer alma durumlarını, grup ve birey bazında yapılacak çalışmaları belirlemek için kullanılır.

KİMLER KULLANIR: Rehberlik öğretmeni tarafından doldurulur. Sınıf risk haritalarına ait verilerin birleştirilmesiyle oluşturulur

DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR: Risk haritasında yer alan risk alanları, objektif değerlendirmeye belirlenebilecek durumlar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bununla birlikte gözlem, görüşme ve bireyi tanıma teknikleri sonucunda elde edilen bilgiler ile risk grubunda olduğu belirlenen öğrenciler de çalışmalara dahil edilir. Örneğin özgüven eksikliği olan, antisosyal davranış gösteren, okula karşı olumsuz tutum sergileyen, sınıfta dışlanan, akran zorbalığına maruz kalan, şiddet eğilimi olan, ailesinin olanaklarından dolayı sosyal yaşantı eksikliği olan, istismar türlerine (fiziksel, cinsel, duygusal, ekonomik) maruz kalan, anne baba tutumları dolayısıyla olumsuz davranış gösteren, ihmal türlerine (duygusal, fiziksel, eğitim, sağlık) maruz kalan, alkol, madde ya da teknoloji bağımlılığı olan öğrenciler vb.

3.RİSK HARİTASI SORU LİSTESİ:

Sıra	Madde	Sıra	Madde
1	Anne e nfazla ilkokul mezunu	19	Ailesinde ruhsal hastalığı olan
2	Baba en fazla ilkokul mezunu	20	Ailesinde Bağımlı Bireyler Bulunan (alkol/madde)
3	Tek çocuk olan	21	Ailesinde cezai hükmü bulunan
4	5 ve üstü kardeşi olan	22	Ailesi mevsimlik işçi olan
5	Anne ve babası ayrı yaşayan	23	Aile içi şiddete maruz kalan
6	Anne ve babası boşanmış olan	24	Özel Yetenekli tanısı olan
7	Yalnızca annesi ile yaşayan	25	Yetersizlik alanında özel eğitim raporu olan
8	Yalnızca babası ile yaşayan	26	Süreğen hastalığı olan
9	Annesi hayatta olmayan	27	Ruhsal hastalığı olan
10	Babası hayatta olmayan	28	Danışmanlık Tedbir Kararı Olan
11	Anne ve babası hayatta olmayan	29	Eğitim Tedbir Kararı Olan
12	Şehit Çocuğu	30	Maddi Sıkıntı Yaşayan
13	Yalnızca büyükanne/büyükbabasıyla yaşayan	31	Sürekli Devamsız olan
14	Yalnızca diğer akrabalarıyla yaşayan	32	Bir işte çalışan
15	Koruyucu aile gözetiminde olan	33	Akademik Başarısı Düşük
16	Sevgi Evlerinde kalan	34	Riskli akran grubuna dahil olan
17	Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumunda kalan	35	Diğer
18	Ailesinde süreğen hastalığı olan		

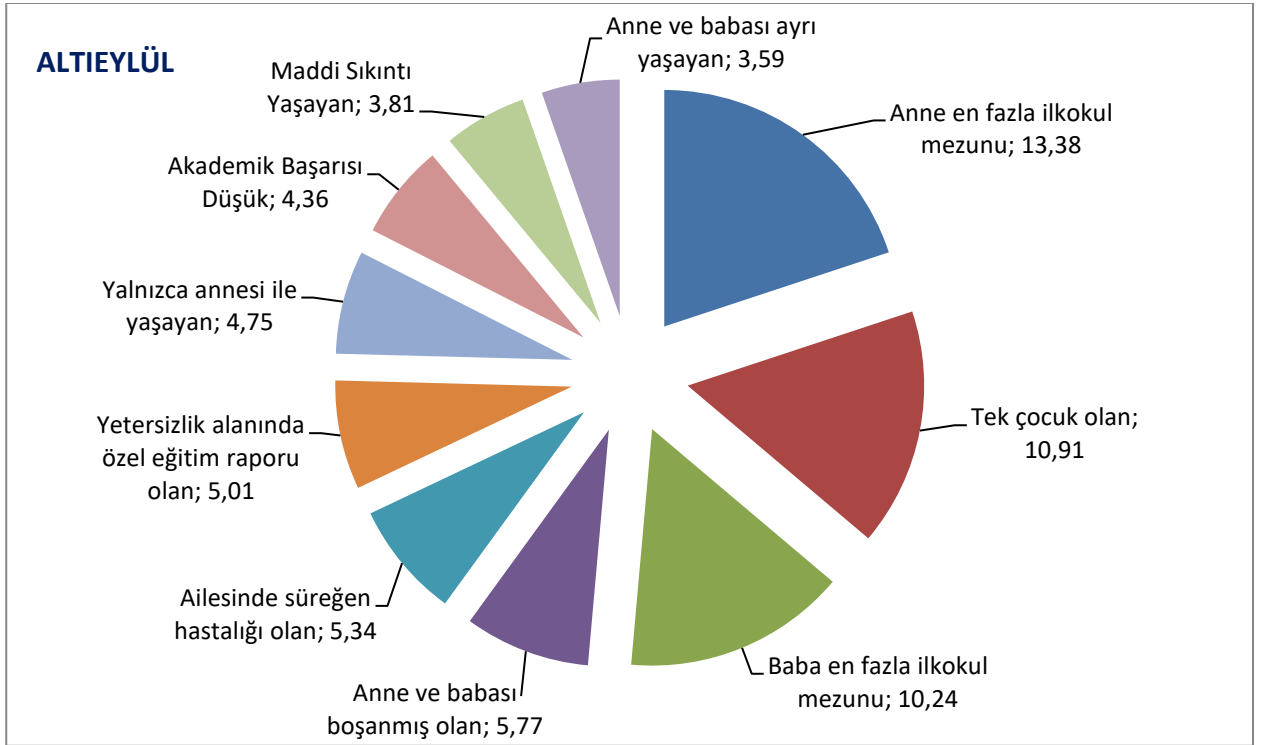
3.BULGULAR VE YORUM:

Araştırmada elde edilen bulgular ilçelere ve genel olarak sırasıyla ayrı ayrı verilmiştir.

3.1.ALTIEYLÜL İLÇESİ RİSK HARİTASI VERİLERİ

Tablo 2:Altieylül İlçesi Risk Alanlarının Yüzdelik Oran Dağılım Tablosu

SIRA	MADDE	ORAN (%)	SIRA	MADDE	ORAN (%)
1	Anne en fazla ilkokul mezunu	13,38	19	Diğer	0,76
2	Tek çocuk olan	10,91	20	Ailesinde ruhsal hastalığı olan	0,71
3	Baba en fazla ilkokul mezunu	10,24	21	Ailesinde cezai hükmü bulunan	0,69
4	Anne ve babası boşanmış olan	5,77	22	Bir işte çalışan	0,65
5	Ailesinde süreğen hastalığı olan	5,34	23	Riskli akran grubuna dahil olan	0,56
6	Yetersizlik alanında özel eğitim raporu olan	5,01	24	Annesi hayatta olmayan	0,55
7	Yalnızca annesi ile yaşayan	4,75	25	Yalnızca büyükanne/büyükbabasıyla yaşayan	0,54
8	Akademik Başarısı Düşük	4,36	26	Ruhsal hastalığı olan	0,39
9	Maddi Sıkıntı Yaşayan	3,81	27	Eğitim Tedbir Kararı Olan	0,36
10	Anne ve babası ayrı yaşayan	3,59	28	Yalnızca diğer akrabalarıyla yaşayan	0,19
11	Süreğen hastalığı olan	3,07	29	Sevgi Evlerinde kalan	0,19
12	5 ve üstü kardeşi olan	1,98	30	Aile içi şiddete maruz kalan	0,16
13	Sürekli Devamsız olan	1,47	31	Koruyucu aile gözetiminde olan	0,13
14	Özel Yetenekli tanısı olan	1,20	32	Anne ve babası hayatta olmayan	0,11
15	Babası hayatta olmayan	1,12	33	Danışmanlık Tedbir Kararı Olan	0,11
16	Yalnızca babası ile yaşayan	1,09	34	Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumunda kalan	0,10
17	Ailesi mevsimlik işçi olan	0,94	35	Şehit Çocuğu	0,05
18	Ailesinde Bağımlı Bireyler Bulunan (alkol/madde)	0,91			

Grafik 1: Altieylül İlçesi Risk Haritası İlk 5 Madde Dağılımı

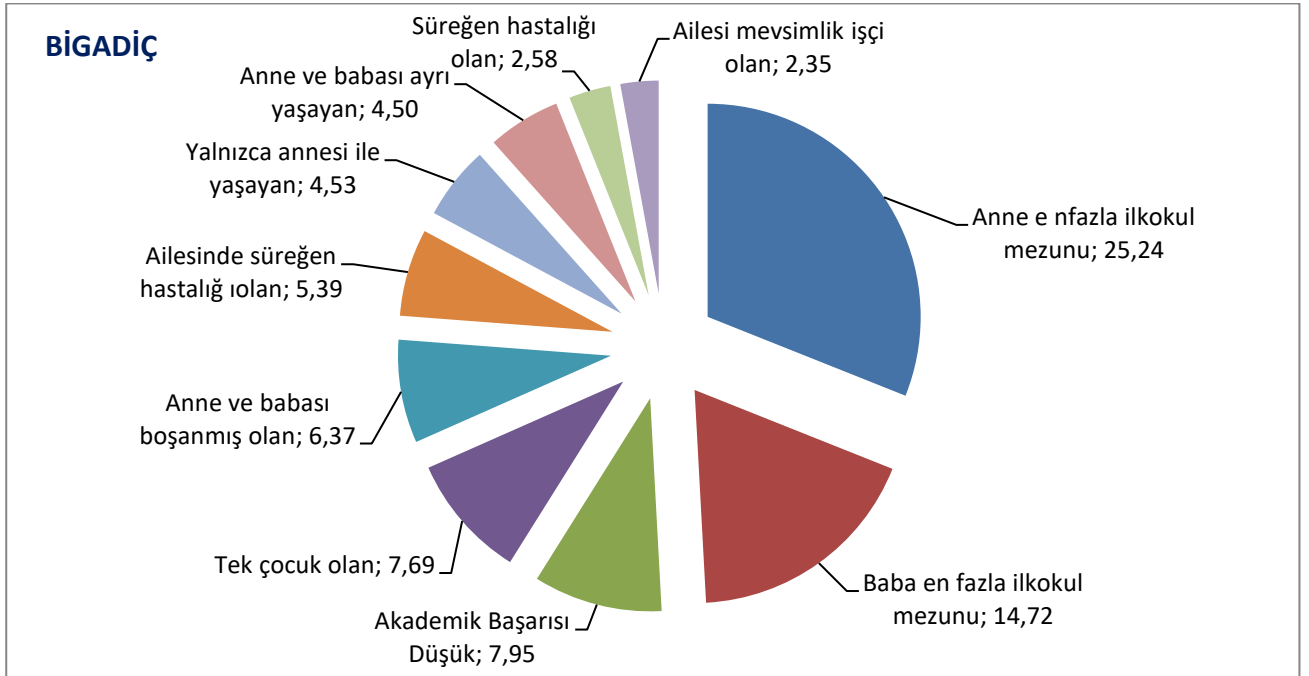
Grafik 1 incelendiğinde Altieylül ilçe okullarında en sık karşılaşılan risk faktörlerinin ilk 5 Madde Dağılımının; 4265 işaretleme ile "Anne en fazla ilkokul mezunu (% 16,38)", 2820 işaretleme ile "Tek çocuk olan (% 10,91)", 2646 işaretleme ile "Baba en fazla ilkokul mezunu (% 10,24)", 1491 işaretleme ile "Anne ve babası boşanmış olan (% 5,77)", 1380 işaretleme ile "Ailesinde süreğen hastalığı olan (% 5,34)" olduğu görülmektedir.

3.2.BİGADIÇ İLÇESİ RİSK HARİTASI VERİLERİ

Tablo 3: Bigadiç İlçesi Risk Alanlarının Yüzdelik Oran Dağılım Tablosu

SIRA	MADDE	ORAN (%)
1	Anne en fazla ilkokul mezunu	25,24
2	Baba en fazla ilkokul mezunu	14,72
3	Akademik Başarısı Düşük	7,95
4	Tek çocuk olan	7,69
5	Anne ve babası boşanmış olan	6,37
6	Ailesinde süreğen hastalığı olan	5,39
7	Yalnızca annesi ile yaşayan	4,53
8	Anne ve babası ayrı yaşayan	4,50
9	Süreğen hastalığı olan	2,58
10	Ailesi mevsimlik işçi olan	2,35
11	Yetersizlik alanında özel eğitim raporu olan	2,27
12	5 ve üstü kardeşi olan	1,84
13	Yalnızca babası ile yaşayan	1,58
14	Ailesinde Bağımlı Bireyler Bulunan (alkol/madde)	1,55
15	Bir işte çalışan	1,49
16	Ailesinde cezai hükmü bulunan	1,38
17	Babası hayatta olmayan	1,12
18	Özel Yetenekli tanısı olan	0,83

SIRA	MADDE	ORAN (%)
19	Yalnızca büyükanne/büyükbabasıyla yaşayan	0,77
20	Sürekli Devamsız olan	0,57
21	Ailesinde ruhsal hastalığı olan	0,52
22	Maddi Sıkıntı Yaşayan	0,44
23	Annesi hayatta olmayan	0,40
24	Ruhsal hastalığı olan	0,37
25	Diğer	0,32
26	Aile içi şiddete maruz kalan	0,29
27	Riskli akran grubuna dahil olan	0,26
28	Danışmanlık Tedbir Kararı Olan	0,17
29	Koruyucu aile gözetiminde olan	0,11
30	Eğitim Tedbir Kararı Olan	0,09
31	Anne ve babası hayatta olmayan	0,03
32	Yalnızca diğer akrabalarıyla yaşayan	0,03
33	Şehit Çocuğu	0,00
34	Sevgi Evlerinde kalan	0,00
35	Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumunda kalan	0,00

Grafik 2: Bigadiç İlçesi Risk Haritası İlk 5 Madde Dağılımı

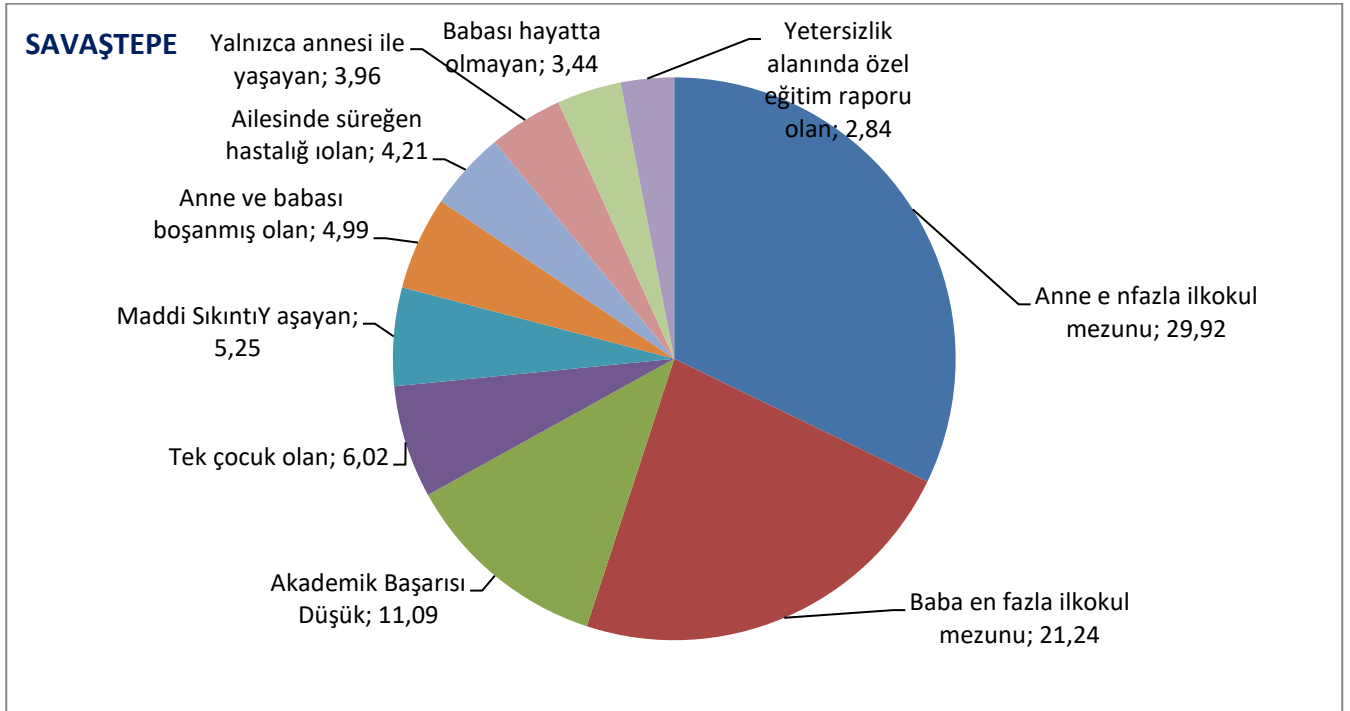
Grafik 2 incelendiğinde Bigadiç ilçe okullarında en sık karşılaşılan risk faktörlerinin ilk 5 madde dağılımının; 880 işaretleme ile "Anne en fazla ilkokul mezunu (% 25,24)", 513 işaretleme ile "Baba en fazla ilkokul mezunu (%14,72)", 277 işaretleme ile "Akademik başarıları düşük (% 7,95)", 268 işaretleme ile "Tek çocuk olan (% 7,69)", 222 işaretleme ile "Anne ve babası boşanmış olan (% 6,37)" olduğu görülmektedir.

3.3.SAVAŞTEPE İLÇESİ RİSK HARİTASI VERİLERİ

Tablo 4: Savaştepe İlçesi Risk Alanlarının Yüzdelik Oran Dağılım Tablosu

SIRA	MADDE	ORAN (%)
1	Anne en fazla ilkokul mezunu	29,92
2	Baba en fazla ilkokul mezunu	21,24
3	Akademik Başarısı Düşük	11,09
4	Tek çocuk olan	6,02
5	Maddi Sıkıntı Yaşayan	5,25
6	Anne ve babası boşanmış olan	4,99
7	Ailesinde süregelen hastalığı olan	4,21
8	Yalnızca annesi ile yaşayan	3,96
9	Babası hayatta olmayan	3,44
10	Yetersizlik alanında özel eğitim raporu olan	2,84
11	Anne ve babası ayrı yaşayan	2,32
12	Süregelen hastalığı olan	2,15
13	Yalnızca babası ile yaşayan	2,06
14	5 ve üstü kardeşi olan	1,81
15	Ailesi mevsimlik işçi olan	1,55
16	Sürekli Devamsız olan	1,38
17	Yalnızca büyükanne/büyükbabasıyla yaşayan	0,86
18	Annesi hayatta olmayan	0,69

SIRA	MADDE	ORAN (%)
19	Riskli akran grubuna dahil olan	0,69
20	Ailesinde cezai hükmü bulunan	0,52
21	Özel Yetenekli tanısı olan	0,52
22	Anne ve babası hayatta olmayan	0,43
23	Şehit Çocuğu	0,43
24	Yalnızca diğer akrabalarıyla yaşayan	0,26
25	Ailesinde ruhsal hastalığı olan	0,26
26	Eğitim Tedbir Kararı Olan	0,26
27	Diğer	0,26
28	Koruyucu aile gözetiminde olan	0,17
29	Ailesinde Bağımlı Bireyler Bulunan (alkol/madde)	0,17
30	Aile içi şiddete maruz kalan	0,17
31	Ruhsal hastalığı olan	0,17
32	Danışmanlık Tedbir Kararı Olan	0,17
33	Sevgi Evlerinde kalan	0,00
34	Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumunda kalan	0,00
35	Bir işte çalışan	0,00

Grafik 3: Savaştepe İlçesi Risk Haritası İlk 5 Madde Dağılımı

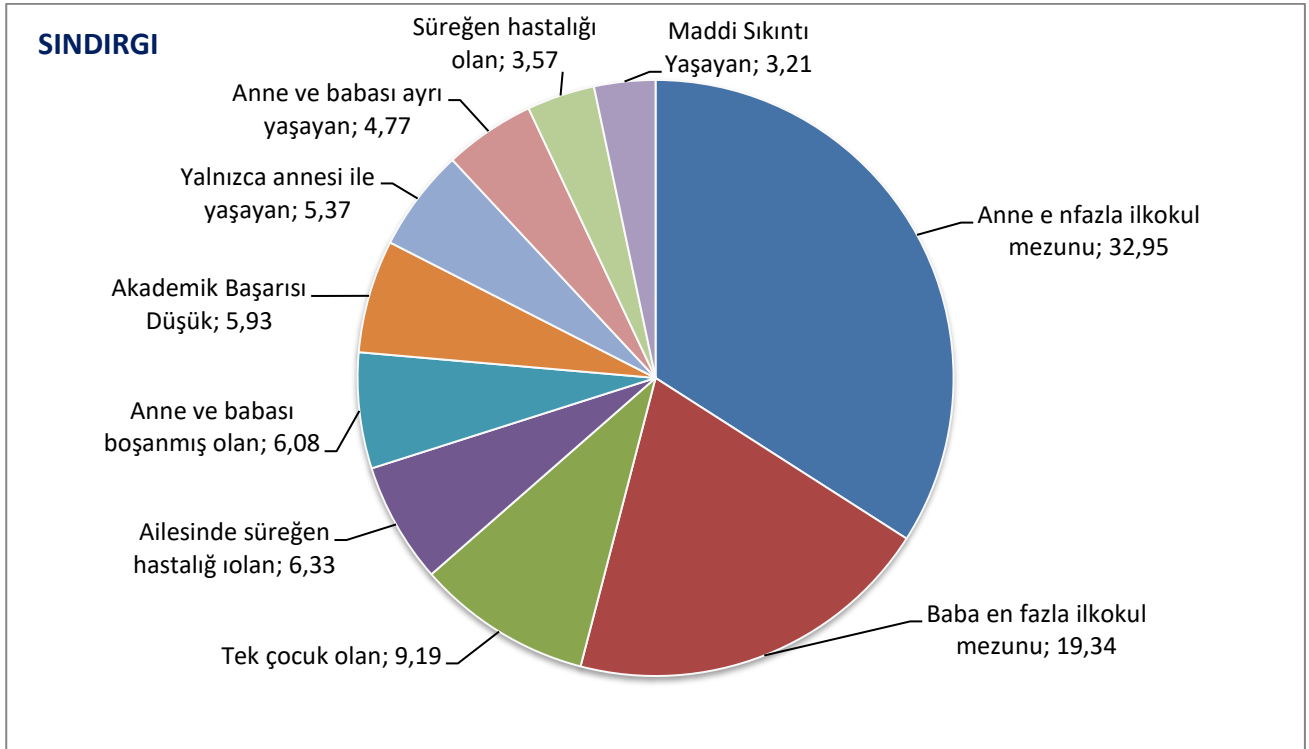
Grafik 3 incelendiğinde Savaştepe ilçe okullarında en sık karşılaşılan risk faktörlerinin ilk 5 madde dağılımının; 348 işaretleme ile "Anne en fazla ilkokul mezunu (%29,92)", 247 işaretleme ile "Baba en fazla ilkokul mezunu(%21,24)", 129 işaretleme ile "Akademik başarıları düşük (%11,09)", 70 işaretleme ile "Tek çocuk olan(%6,02)", 61 işaretleme ile "Maddi sıkıntı yaşayan (%5,25)" olduğu görülmektedir.

3.4.SINDIRGI İLÇESİ RİSK HARİTASI VERİLERİ

Tablo 5: Sındırgı İlçesi Risk Alanlarının Yüzdelik Oran Dağılım Tablosu

SIRA	MADDE	ORAN (%)
1	Anne en fazla ilkokul mezunu	32,95
2	Baba en fazla ilkokul mezunu	19,34
3	Tek çocuk olan	9,19
4	Ailesinde süreğen hastalığı olan	6,33
5	Anne ve babası boşanmış olan	6,08
6	Akademik Başarısı Düşük	5,93
7	Yalnızca annesi ile yaşayan	5,37
8	Anne ve babası ayrı yaşayan	4,77
9	Süreğen hastalığı olan	3,57
10	Maddi Sıkıntı Yaşayan	3,21
11	5 ve üstü kardeşi olan	3,01
12	Yalnızca babası ile yaşayan	1,81
13	Yetersizlik alanında özel eğitim raporu olan	1,61
14	Ailesi mevsimlik işçi olan	1,51
15	Babası hayatta olmayan	1,31
16	Ailesinde ruhsal hastalığı olan	1,21
17	Bir işte çalışan	1,21
18	Ailesinde cezai hükmü bulunan	1,16

SIRA	MADDE	ORAN (%)
19	Sürekli Devamsız olan	1,05
20	Yalnızca büyükanne/büyükbabasıyla yaşayan	1,00
21	Ruhsal hastalığı olan	0,60
22	Annesi hayatta olmayan	0,50
23	Danışmanlık Tedbir Kararı Olan	0,45
24	Aile içi şiddete maruz kalan	0,40
25	Özel Yetenekli tanısı olan	0,35
26	Ailesinde Bağımlı Bireyler Bulunan (alkol/madde)	0,30
27	Riskli akran grubuna dahil olan	0,25
28	Diğer	0,25
29	Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumunda kalan	0,20
30	Yalnızca diğer akrabalarıyla yaşayan	0,15
31	Koruyucu aile gözetiminde olan	0,15
32	Eğitim Tedbir Kararı Olan	0,15
33	Şehit Çocuğu	0,10
34	Anne ve babası hayatta olmayan	0,00
35	Sevgi Evlerinde kalan	0,00

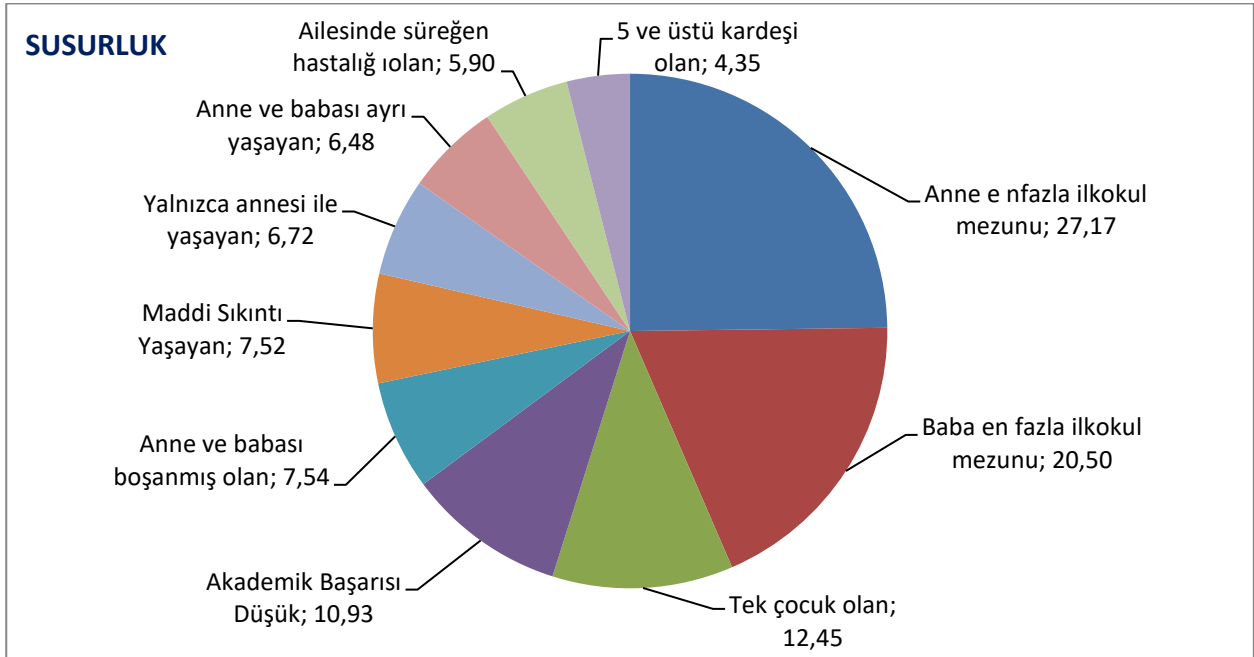
Grafik 4: Sındırgı İlçesi Risk Haritası İlk 5 Madde Dağılımı

Grafik 4 incelendiğinde Sındırgı ilçe okullarında en sık karşılaşılan risk faktörlerinin ilk 5 Madde Dağılımının; 656 işaretleme ile "Anne en fazla ilkokul mezunu(%32,95)", 385 işaretleme ile "Baba en fazla ilkokul mezunu(%19,34)", 183 işaretleme ile "Tek çocuk olan(%9,19)", 126 işaretleme ile "Ailesinde süreğen hastalığı olan (%6,33)", 121 işaretleme ile "Anne ve babası boşanmış olan (%6,08)" olduğu görülmektedir.

3.4.SUSURLUK İLÇESİ RİSK HARİTASI VERİLERİ

Tablo 5: Susurluk İlçesi Risk Alanlarının Yüzdelik Oran Dağılım Tablosu

SIRA	MADDE	ORAN (%)	SIRA	MADDE	ORAN (%)
1	Anne en fazla ilkokul mezunu	27,17	19	Yalnızca babası ile yaşayan	1,35
2	Baba en fazla ilkokul mezunu	20,50	20	Ailesinde cezai hükmü bulunan	1,28
3	Tek çocuk olan	12,45	21	Yalnızca büyükanne/büyükbabasıyla yaşayan	1,16
4	Akademik Başarısı Düşük	10,93	22	Ailesinde ruhsal hastalığı olan	0,94
5	Anne ve babası boşanmış olan	7,54	23	Özel Yetenekli tanısı olan	0,73
6	Maddi Sıkıntı Yaşayan	7,52	24	Annesi hayatta olmayan	0,63
7	Yalnızca annesi ile yaşayan	6,72	25	Aile içi şiddete maruz kalan	0,41
8	Anne ve babası ayrı yaşayan	6,48	26	Ruhsal hastalığı olan	0,36
9	Ailesinde süreğen hastalığı olan	5,90	27	Koruyucu aile gözetiminde olan	0,31
10	5 ve üstü kardeşi olan	4,35	28	Yalnızca diğer akrabalarıyla yaşayan	0,27
11	Bir işte çalışan	2,95	29	Diğer	0,17
12	Süreğen hastalığı olan	2,78	30	Anne ve babası hayatta olmayan	0,10
13	Sürekli Devamsız olan	2,20	31	Danışmanlık Tedbir Kararı Olan	0,05
14	Ailesi mevsimlik işçi olan	2,08	32	Eğitim Tedbir Kararı Olan	0,05
15	Yetersizlik alanında özel eğitim raporu olan	1,86	33	Şehit Çocuğu	0,00
16	Ailesinde Bağımlı Bireyler Bulunan (alkol/madde)	1,76	34	Sevgi Evlerinde kalan	0,00
17	Riskli akran grubuna dahil olan	1,72	35	Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumunda kalan	0,00
18	Babası hayatta olmayan	1,62			

Grafik 4: Susurluk İlçesi Risk Haritası İlk 5 Madde Dağılımı

Grafik 4 incelendiğinde Sındırgı ilçe okullarında en sık karşılaşılan risk faktörlerinin ilk 5 Madde Dağılımının; 1124 işaretleme ile "Anne en fazla ilkokul mezunu(%27,17)", 846 işaretleme ile "Baba en fazla ilkokul mezunu(%20,50)", 515 işaretleme ile "Tek çocuk olan (%12,45)", 452 işaretleme ile "Akademik Başarısı Düşük (%10,93), 312 işaretleme ile "Anne ve babası boşanmış olan (%7,54)" olduğu görülmektedir.

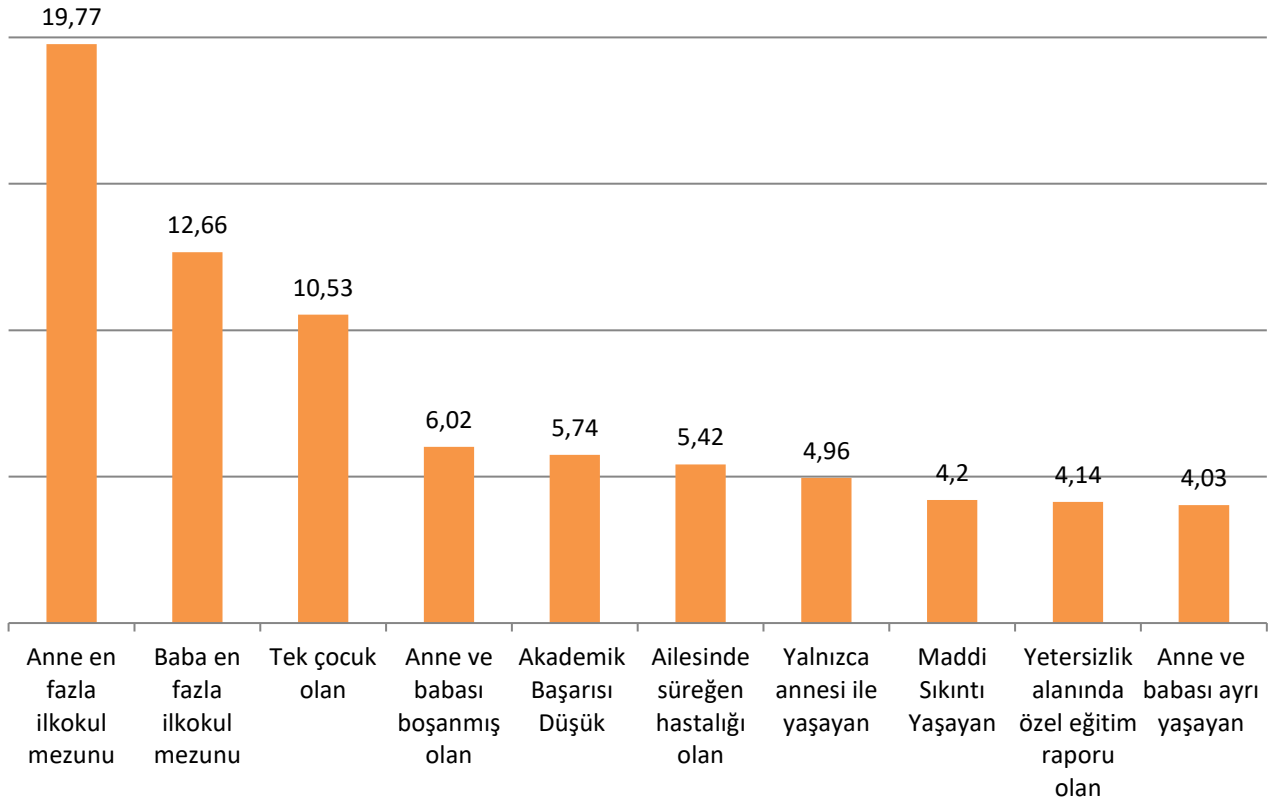
3.5.TÜM BÖLGE SONUÇ TABLOSU

Tablo 6: Tüm Bölge Risk Alanlarının Yüzdelik Oran Dağılım Tablosu

SIRA	MADDE	ORAN (%)
1	Anne en fazla ilkokul mezunu	19,77
2	Baba en fazla ilkokul mezunu	12,66
3	Tek çocuk olan	10,53
4	Anne ve babası boşanmış olan	6,02
5	Akademik Başarısı Düşük	5,74
6	Ailesinde süreğen hastalığı olan	5,42
7	Yalnızca annesi ile yaşayan	4,96
8	Maddi Sıkıntı Yaşayan	4,2
9	Yetersizlik alanında özel eğitim raporu olan	4,14
10	Anne ve babası ayrı yaşayan	4,03
11	Süreğen hastalığı olan	2,99
12	5 ve üstü kardeşi olan	2,29
13	Sürekli Devamsız olan	1,44
14	Babası hayatta olmayan	1,26
15	Ailesi mevsimlik işçi olan	1,25
16	Yalnızca babası ile yaşayan	1,24
17	Özel Yetenekli tanısı olan	1,05
18	Ailesinde Bağımlı Bireyler Bulunan (alkol/madde)	1,01

SIRA	MADDE	ORAN (%)
19	Bir işte çalışan	1
20	Ailesinde cezai hükmü bulunan	0,84
21	Ailesinde ruhsal hastalığı olan	0,73
22	Yalnızca büyükanne /büyükbabasıyla yaşayan	0,67
23	Riskli akran grubuna dahil olan	0,65
24	Diğer	0,61
25	Annesi hayatta olmayan	0,54
26	Ruhsal hastalığı olan	0,39
27	Eğitim Tedbir Kararı Olan	0,28
28	Aile içi şiddete maruz kalan	0,22
29	Yalnızca diğer akrabalarıyla yaşayan	0,18
30	Koruyucu aile gözetiminde olan	0,15
31	Sevgi Evlerinde kalan	0,13
32	Danışmanlık Tedbir Kararı Olan	0,13
33	Anne ve babası hayatta olmayan	0,11
34	Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumunda kalan	0,08
35	Şehit Çocuğu	0,05

ALTIEYLÜL RAM TÜM SAHA

Grafik 5:Altıeylül RAM Sorumluluk Sahası Risk Haritası İlk 10 Madde Dağılımı

Tüm Bölge Risk Haritası İlk 10 Madde Dağılımını yüzdeler oranda incelediğimizde;

Madde	İşaretlenme Sayısı	YÜZDE
Anne en fazla ilkokul mezunu	7243	% 19,77
Baba en fazla ilkokul mezunu	4639	% 12,66
Tek çocuk olan	3856	% 10,53
Anne ve babası boşanmış olan	2204	% 6,02
Akademik başarısı düşük	2103	% 5,74
Ailesinde süregelen hastalığı olan	1987	% 5,42
Yalnızca annesi ile yaşayan	1818	% 4,96
Maddi sıkıntı yaşayan	1540	% 4,20
Yetersizlik alanında özel eğitim raporu olan	1517	% 4,14
Anne babası ayrı yaşayan	1475	% 4,03

Tablo 7: Tüm Bölge

SONUÇ VE ÖNERİLER:

Bu çalışmamızda kurumumuz Altıeylül RAM sorumluluk bölgesinde bulunan Altıeylül, Bigadiç, Savaştepe, Sındırgı ve Susurluk ilçelerindeki okullarımızda risk grubu içerisinde bulunabilecek öğrencilerin verileri oluşturulmuş, üzerinde yığılma saptanan risk faktörlerini belirten maddeler gruplandırılarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Altıeylül RAM sorumluluk bölgesindeki okulların risk haritaları incelendiğinde Tablo 7’te görüldüğü üzere en sık karşılaşılan 10 risk faktörünün “Anne en fazla ilkokul mezunu % 19,77”, “Baba en fazla ilkokul mezunu % 12,66”, “Tek çocuk olan % 10,53”, “Anne ve babası boşanmış olan öğrencilerin % 6,02”, “Akademik başarısı düşük % 5,74”, “Ailesinde süregelen hastalığı olan % 5,42”, “Yalnızca annesi ile yaşayan % 4,96”, “Maddi sıkıntı yaşayan % 4,20”, “Yetersizlik alanında özel eğitim raporu olan % 4,14”, “Anne babası ayrı yaşayan % 4,03” olduğunu görülmektedir.

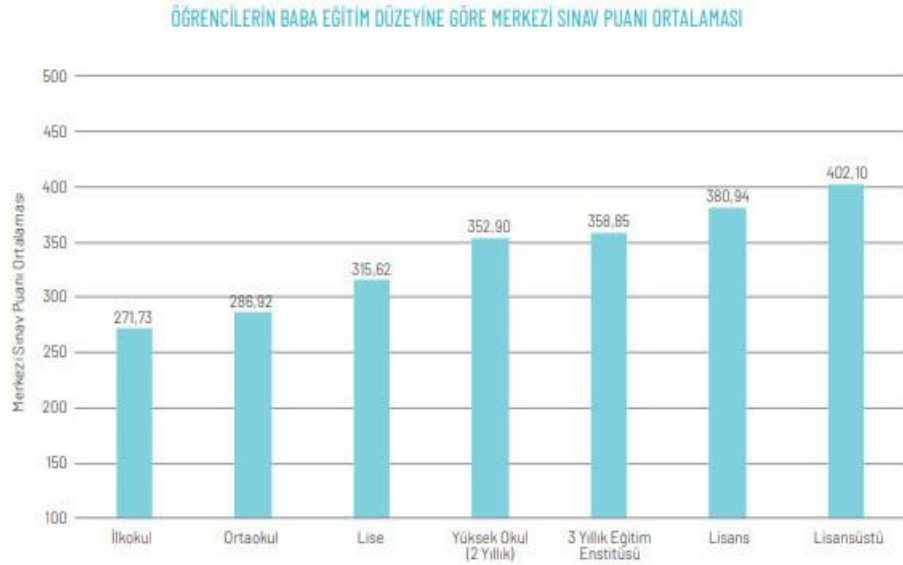
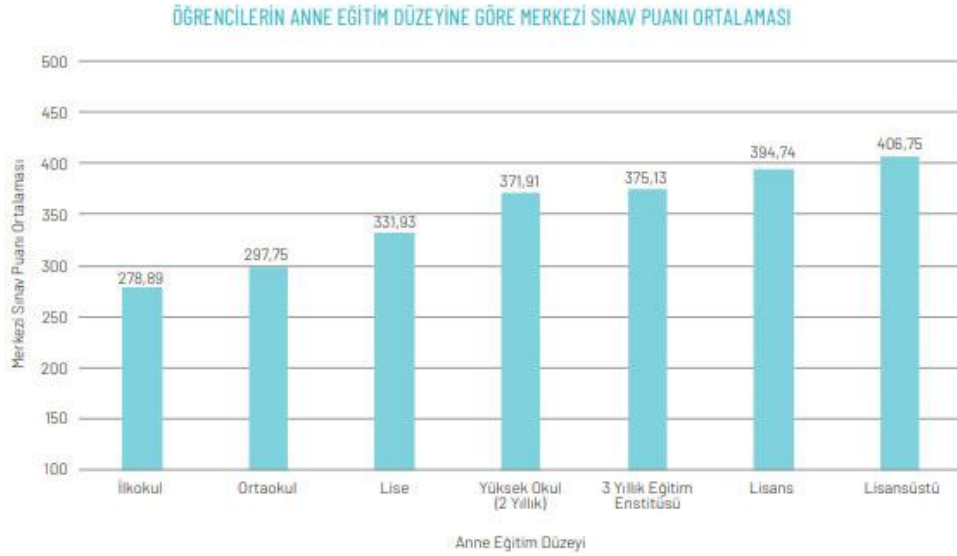
Risk maddeleri incelendiğinde en yüksek oranda karşılaşılan risk faktörünün anne ve babaların eğitim seviyesinin düşük olması belirginleşmektedir. Bu nedenle sorumluluk bölgemizdeki okullarda yapılacak faaliyetlerde bu durumdan kaynaklanacak risklere yönelik önlemler alınmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

1- Anne En Fazla İlkokul Mezunu**2- Baba En Fazla İlkokul Mezunu Olan Çocuklar**

Aile kurumu, yapısı ve işlevleri bakımından alternatifi olmayan bir kurumdur. Aile, çocukların bakımı ve yetiştirilmesi, yeni kuşaklara kültürel kimliğin ve değerlerin kazandırılması, tarihsel ve toplumsal bilincin aktarılmasında birey ve toplum arasında bir köprüdür. Sağlıklı bir aile yapısı bir insanın hayatta sahip olabileceği en değerli hazinedir. Ailelerimiz, kim olduğumuzu, kişilik yapımızı, nereden gelip nereye gittiğimizi, hayata ve olaylara bakış açımızı, sahip olduğumuz olanak ve güçleri etkiler. Ailelerin bireylerine sağlayabilecekleri manevi güçler, olumlu değerler ve birliktelik duygusu, kişinin kendisini hayatta güçlü hissetmesini ve problemlerle başa çıkmasını kolaylaştırır.(Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı-İLE Eğitim Programı-Kürşad DEMİRUTKU)

Ebeveynler çocukların ilk ve ebedi eğitimcileridir. Ebeveynler ve uygulamacılar çocuklarının erken yaşlarında beraber çalıştıklarında sonuçlar çocukların gelişimi ve öğrenmesi üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir (Bruce, 2010, s. 7). Örneğin, Keçeli- Kaysılı, (2008) yaptığı bir araştırmada evdeki ve okuldaki aile katılımı ile akademik başarı arasındaki anlamlı ilişkiyi ortaya koymuş, aile katılımının öğrencilerin okul başarısında önemli bir yordayıcı olduğunu belirlemiştir.

ANNE VE BABANIN EĞİTİM DURUMU YÜKSELDİKÇE BAŞARI DA YÜKSELİYOR

"2019 Yılı Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav Raporu"

Öksüzler ve Sürekçi (2010) yaptıkları araştırmada, ailenin eğitim düzeyinin etkisine yönelik olarak en büyük pozitif ve anlamlı etkinin üniversite mezunu annelerde ortaya çıktığını ortaya koymuştur. Gürsakal (2012) matematik becerileri puan ortalamalarının annenin eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiğini ve bu farklılığın annenin eğitim düzeyi yükseldikçe başarı puanlarının artması şeklinde ortaya çıktığını belirtmiştir. Benzer şekilde, Yılmaz (2000) araştırmasında, ilköğretim dönemindeki çocuklarda, annenin eğitim düzeyi arttıkça çocuğun akademik başarısının arttığı sonucuna varmıştır. Bu sonuç, "annenin eğitim düzeyinin artması bir ölçüde ailenin refah düzeyinin de göstergesi olup, dolayısıyla çocuğa sağlanan zengin fiziksel ve sosyal çevrenin akademik başarıyı artıracak" biçiminde yorumlanmıştır. Annenin eğitim seviyesinin başarıda etkisini ortaya koyan Hortaçsu (1995) da "eğitim düzeyi yüksek olan bir annenin, çocuğuna derslerinde hem öğretmenlik hem de rehberlik yapabildiğini" ifade etmiştir.

3 - Tek çocuk olan

Anne babalar tek çocuk sahibi olduklarında daha koruyucu olurlar ve bu durum "hayır" deme yetisini kaybettikleri sürece çocukların dezavantajı olmaktadır. Ancak ilgi odağı olmaları, ailenin çocukla çocuklaşması, ebeveyn tutumlarını en aza indirmesi, yani disiplin anlayışının çocuğa göre şekil değiştirmesi çocuğun dış dünyada zorlanmasına, sosyal ilişkilerde zorlanmasına sebep olmaktadır. Ailenin merkezi olan çocuk, tüm yaşantıyı kontrol etmeye başladığı ve benmerkezci olduğu için aynı ilgiyi okuldan da arkadaş gruplarından da bekleyecektir. Bu yoğun beklenti tepki yaratacak grup dışı kalmasına, sık sık arkadaş grubu değiştirmesine ya da bir arkadaşına saplanıp kalmasına neden olacaktır. Arkadaşlarını ellerinde tutmak için gösterecekleri yoğun çaba, kendinden ödün verme, onların istediğini doğru ya da yanlış diye sorgulamadan yapma eğilimi gösterecektir. Dış etkenlere sadece arkadaş edinebilmek için tepkisiz kalan bu çocuklar, sadece kabul görmek ve onaylanmak isteği içindedirler. (Görüş Psikoloji-Ayşe Gavas ASLAN-Klinik Psikolog)

Kardeş ilişkilerinde yaşanan rekabet, oyun kurma ve dağıtma, çekişme ve aynı çizgi filmi birlikte izleme gibi ortak paylaşımların azlığı nedeniyle ya çok paylaşımcı, malının kıymetini bilmeyen ya da çok bencil, kimseye oyuncağını elletmeyen olacaktır.

Tek çocuk olmanın şüphesiz en iyi tarafı (1996; Jiano ve arkadaşları) bilişsel yeteneklerde hafıza, dil becerileri ve matematikte yaşlarına göre daha iyi olduklarını, bunu da anne ve babaların tek çocukla ilgilenme düzeyine bağlı olarak oluştuğunu saptamaları olmuştur. Ayrıca, daha olgun bireylerle büyüyen tek çocukların, kendilerinden büyük ve kendilerinden küçük bireylerle iletişim kurma becerileri daha iyidir. Kendisinden büyüklerin yanında "büyümüşte küçülüş", kendisinden küçüklerin yanında koruyucu ve vericidir.

Tek çocuklar, akranları ile zaman zaman hırçın ilişkiler kursalar da daha kolay sömürülen çocuklar olmaları da yaşadıkları bir başka sıkıntıdır. Kardeş ilişkisi, problem çözme becerilerini ve sosyal uyumunu geliştirme imkânı sunmaktadır. Ancak şu bir gerçek ki, annenin-babanın çocuğu kabulü, çocuğunu ihmal etmemesi, gereken yerde "hayır" diyebilmesi, tutumlarında ortak dili kullanması çocuğun tek çocuk olsa bile sağlıklı büyümesini sağlayacaktır(Ayşe Gavas ASLAN-Klinik Psikolog).

4 - Anne ve babası boşanmış olan

Boşanma sürecinde ya da boşandıktan sonra ebeveynler bazı psikolojik, sosyal, ekonomik sorunlar deneyimleyebilir. Bu sorunlar, ebeveynlerin çocuklarına gereken sevgiyi, ilgiyi ya da anlayışı gösterememelerine, çocuklarından uzak bir tavır içinde olmalarına neden olabilir. Bu gibi durumlar, yetersiz ebeveyn-çocuk ilişkisini doğurur ve çocuklar ebeveynleri tarafından reddedildiklerini algılayabilirler. Buna ek olarak, Dirik, Yorulmaz ve Karancı'nın (2015) araştırma verilerine göre, anne-babasını 'aşırı koruyucu/kısıtlayıcı' ve 'reddedici' olarak algılayan çocukların somatizasyon puanları da anlamlı düzeyde yüksektir. 'Reddedilme' çocukta birçok farklı psikolojik problemin ortaya çıkmasına sebep olabilir. Bu bağlamda, çocuklarda somatik belirtilerin de görülebileceği düşünülmektedir. Bu düşüncüyü destekleyen önemli faktörler de bulunmaktadır. Travma ve stres çocuklarda somatik belirtilerin görülmesine bir temel oluşturabilir. Somatoform bozuklukların oluşumu ve ilerlemesinde travma, erken dönem negatif yaşantılar, fiziksel, duygusal ya da cinsel istismar, stres, ilişki sorunları ve anksiyete önemli risk faktörleridir (Davey, 2008). Ayrıca, ebeveynlerin bakımı ya da ihmali, sevgisi ya da sevgisizliği, çocuklarına verdikleri değer ya da olumsuz eleştirileri ve aile yaşantılarındaki düzen ya da düzensizlik, çocuğun sergilediği davranışlar ve psikopatolojik semptomları arasında ciddi bir bağlantı olduğu, kısaca, ebeveyn davranışlarının çocuğun psikososyal gelişiminde belirleyici olduğu bilinmektedir (Freud, 2000).(Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi)

Aile işlevselliği bebeklikten itibaren çocuğun psikososyal gelişimi için ciddi bir önem taşımaktadır. Özellikle çocuğu olan bireyler için boşanma ve boşanmanın etkileri ciddi bir konu olarak ele alınmalıdır. Yapılan çalışmalar, çocukluk döneminde ebeveynlerin boşanmasıyla, çocukların yetişkinlik döneminde bağlanma problemleri ve yaşam kalitesinde bozulma gibi problemler yaşadıklarını ortaya koymaktadır (Öngider, 2013a). Çocuklar ebeveynlerinin durumlarına bağlı olarak boşanmadan pozitif ya da negatif şekilde etkilenebilirler. Şiddetin ve kavganın hâkim olduğu ebeveynler boşandıysa, durum çocuk için pozitif olabilir. Fakat boşanma çatışmaya, travmaya veya strese neden olabilecek bir kriz olarak algılanırsa çocuk için negatif bir durum haline gelebilir (Trotter, 1976). (Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi)

5. Madde: Akademik Başarısı Düşük Akademik başarısı düşük öğrenci sayısının fazla olması riskli maddeler arasında ön sıralarda yer almaktadır. Diğer riskli maddelere bakıldığında bu hususun, anne babanın akademik düzeylerinin düşük olması, ailede maddi zorlukların varlığı, kardeş sayısının fazlalığı, çocuğun bir işte çalışıyor olması ve okul devamsızlığının fazla olması ile yakından bağlantılı olduğu söylenebilir. Öğrencilerin akademik başarısının düşük olmasının sebepleri arasında eğitimin öneminin farkında olmama, gerçekçi hedef belirleyememe, gelecek hayalleri kurarken gerçekçi olmama ve yeteneklerinin farkında olmadan alan seçimi yapma, maddi imkânsızlık ... gibi faktörler etkili olmaktadır. Öğrenci ve velilerin özellikle “tıp” ve “hukuk” bölümlerine karşı sahip oldukları dogmatik bir tutumun var olması ile matematik yetenekleri düşük öğrencilerin sayısal ya da eşit ağırlık alanlarında eğitim görmeye devam etmeleri ile sözel alandaki başarılarının görmezden gelinip belirtilen alanlarda da yeterli başarıyı sağlayamadıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin “DYK (Destekleme ve yetiştirme kursları)” gibi ücretsiz okuldaki öğretim saatlerine ek öğretim alma fırsatları hakkında bilgilendirilmesi, ebeveynlerin çocuklarından beklentilerini gerçekçi temellere oturtması, öğrencilerin akademik başarılarının artışında destekleyici bir işleve sahip olacaktır.

Genel değerlendirme yaptığımızda aşağıdaki öneriler sunulabilir.

Genel tabloya bakıldığında risk faktörlerine yönelik

- Anne babalara; ebeveyn tutumları, çocuk yetiştirme, aile içi etkili iletişim, birlikte kaliteli zaman geçirme, çocuklara olumlu davranış kazandırma, çocuklarda problem davranışlar ve başa çıkma yolları gibi konularda seminer, grupta danışma, yayın çalışmaları (broşür, afiş, e-bülten) vb. bilinçlendirme çalışmalarının yapılması yarar sağlayacaktır. Ayrıca öğrencilere; hedef belirleme, isteklendirme, geleceği planlama ve kariyer vb. konularında rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetleri yapılması faydalı olabilir.
- Aile eğitimlerinin planlı ve düzenli uygulanması, bu eğitimler için eğitici ve uygulayıcıların yetiştirilmesi. Ailelere yönelik açılacak eğitimlerin yaygınlaştırılması
- Akademik başarısızlığın nedenlerinin tespit edilip, eğitsel ve mesleki rehberlik çalışmalarını sunulması ve artırılması gerektiği düşünülmektedir.
- Yalnızca annesi ile yaşayan, anne ve babası ayrı yaşayan, anne ve babası boşanmış olan öğrenciler göz önüne alındığında bu durumlarda; öğrenci ve ebeveynlere boşanma süreci ve hukuksal hakları ile bilgilendirme yapılması.